

Nadir Bir Geleneksel Tıp Uygulaması: Olgu Sunumu

[An Unusual Application of Traditional Medicine: Case Report]

ÖZET

Modern tıp yöntemlerine halk arasında ulaşmanın zorluğu nedeniyle özellikle kırsal kesimde geleneksel tıp yöntemleri daha sık kullanılmaktadır. Geleneksel yöntemlerin yaygın olmasının bir diğer nedeni de modern yöntemlerin pahalı olmasıdır. Bu nedenle bilimsel geçerliliği olmasa da ucuz ve kolay ulaşılabilir olması nedeniyle geleneksel yöntemlerin kullanımına rastlamaktayız. Bu çalışmada halk arasında çok sık olmamakla birlikte yara iyileşmesi amacı ile domates uygulaması olan bir olgu sunuldu ve bu konuda güncel literatür gözden geçirildi. Sonuç olarak hastaların eğitimi için bir takım görsel ve eğitici araçlar kullanılabilir. Hastaların ancak bu şekilde etkin ve kaliteli bir sağlık hizmeti alabileceği kanısındayız.

SUMMARY

Due to the difficulty in accessing modern medical methods, traditional medical methods are more common among the people in rural area. Another reason for that is the high cost of modern methods. Thus, we encounter the use of traditional methods because it is more accessible and cheaper, although there is no scientific validity. In this study, we report a case that has tomato application which is not very common-for wound healing and we reviewed the literature for home remedies. As a result, some visual and educational tools may be used for patient education. We believe that patients will receive an effective medical service with good quality after this is accomplished.

**Muzaffer Durmuş,
Alparslan Bayram Çarlı,
Uğur Karapınar,
İlyas Keskin**

Bursa Asker Hastanesi

Anahtar Kelimeler:

Apse, Geleneksel, Folklorik,
Tıp, Domates, Likopen

Key Words:

Abcess, Traditional,
Folkloric, Medicine, Tomato,
Lycopene

Sorumlu yazar/

Corresponding author:

Muzaffer Durmuş,
Bursa Asker Hastanesi
drmzfdurmus@yahoo.com

Gönderme Tarihi/Date of Submission: 11.04.2013 , **Kabul Tarihi/Date of Acceptance:** 04.05.2013

DOI:10.5455/pmb1-1365667168

GİRİŞ

Modern tıp yöntemlerine halk arasında ulaşmanın zorluğu nedeniyle özellikle kırsal kesimde geleneksel tıp yöntemleri halen kullanılmaktadır. Geleneksel tıp yöntemlerin yaygın olmasının bir diğer nedeni de modern tıp yöntemlerin pahalı olmasıdır (1). Bu nedenle bilimsel geçerliliği olmasa da ucuz ve kolay ulaşılabilir olması nedeniyle geleneksel yöntemlerin kullanımına rastlanmaktadır.

Halk arasında yara iyileşmesinde en sık bal, zeytinyağı, yumurta akı kullanıldığı özellikle yanık tedavisinde yoğurt, diş macunu, domates salçası, dilimlenmiş patatesin kullanıldığı bildirilmiştir (1,2).

Domates, antioksidan, antiinflamatuvar, antitümöral ve antiapoptotik özellikleri nedeniyle son yıllarda popülerite kazanmıştır (3). Özellikle likopen içeriği nedeniyle antihiperlipidemik özelliğinin saptanması onu diyet ürünleri arasında daha da popüler hale getirmiştir.

Bu çalışmanın amacı halk arasında çok sık olmamakla birlikte yara iyileşmesi amacı ile dilimlenmiş domates uygulaması olan bir olgunun sunumu ve bu konuda güncel literatürün gözden geçirilmesidir.

OLGU SUNUMU

Seksen yaşında erkek hasta yaygın artroz nedeni ile fizik tedavi kliniğinde takip edilmekte iken ateş, titreme ve sırt bölgesinde ağrılı şişlik şikayeti ile plastik cerrahi polikliniğine başvurdu. Hastanın yapılan ilk değerlendirmesinde fizik muayenede dorsolomber yörede ağrı, şişlik ve kızarıklığa yol açan kenarları ödemli, hiperemik 3x6 cm çapında apse odağı saptandı. Hastanın tarif edilen apse odağının üzerine dilimlenmiş domates koyup üzerine pamuklu bir pad ile kapattığı gözlemlendi (Resim1). Yapılan tıbbi sorgulamada, bu tedavi şeklini bir arkadaşının tavsiyesi ile uyguladığı, kendi imkanları ile temin ettiği pansuman malzemeleri ile pansuman yaptığını ifade etti. Hastaya, lokal anestezi altında, acil servis müdahale odasında apse drenajı uygulandı. Kültür alındı ve antibiyogram yapıldı. Hastaya Ornidazol (Biteral©) ampul 500 mg ve Sefazolin (Cefamezin ©) 1000 mg flakon sabah akşam olacak şekilde tedavi başlandı. Sistemik antibiyoterapi sonrasında hızlı bir düzelme olduğu gözlemlendi. Özellikle geceleri gelişen titreme ve ateş semptomları birkaç gün içinde kayboldu. Hastanın 10-15 günlük takibi süresince apse odağı sorunsuz şekilde iyileşti.

Resim1. Acil servise sırtında apse formasyonu ile başvuran hastanın apse odağına dilimlenmiş domates uygulamasının görüntüleri izlenmektedir

TARTIŞMA

Günümüzde ideal pansuman materyali ile ilgili çalışmalar halen sürmektedir. Dirençli mikroorganizmaların gelişmesi ve yeni geliştirilen antibiyotiklerin sayıca azlığı bireyleri geçmişte kullanılan geleneksel yöntemlerin kullanımına sevk etmektedir (1,3).

Özellikle halk arasında kolay ulaşılabilen bitkisel ürünlerin kullanımı son yıllarda giderek artmaktadır. Her ne kadar modern tıpta bu yöntemler çoğunlukla kabul görmese de yapılan deneysel ve klinik çalışmalar bu yöntemlerin tamamen de faydasız olmadığı yönündedir (4,5,6,7). Ancak modern tıp eğitimi ile geleneksel tamamlayıcı tıp eğitiminin birçok ülkede entegre olmadığı görülmektedir. Dolayısı ile birçok tıp eğitim kurumu geleneksel tıp eğitimi vermemektedir.

Geleneksel tıp yöntemi olarak çok çeşitli uygulamalar literatürde bildirilmiştir (1,2). Bu yöntemler arasında bu güne kadar dilimlenmiş domates kullanımı ile ilgili bir uygulama yoktur.

Son yıllarda domatesin yapısındaki likopenin antiinflamatuvar, antitümöral ve antioksidan etkilerini içeren birçok çalışma rapor edilmiştir (4,5,6,7,8). Bu etkilerin araştırıldığı deneysel ve klinik araştırmalar gelecek vaat etmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü, Geleneksel Tıp (TM: Traditional Medicine) ile Tamamlayıcı Alternatif Tıbbı (CAM: Complementary Alternative Medicine) birbirinden ayırmak için TM/CAM kısaltmasını kullanmaktadır. Bu ayırımın temeli, Çin, Hint ve Tibet Tıplarının kendine özgü bağımsız teori ve programlarıyla birer tıp sistemi olmasıdır. Bu nedenle bunları CAM tanımı dışında tutmakta fayda vardır.

Tamamlayıcı tıp, günümüz ve geleneksel tıp uygulamalarının her ikisinin de dışında kalan geniş yelpazedeki uygulamalarını içerir. Tamamlayıcı tıp, günümüz batı tıbbı ile birlikte onun etkisini azaltmadan, hastaların genel durumunu iyileştirmek için kullanılmaktadır.

TM/CAM, dünyanın birçok kültüründen kaynaklanan geniş bir kullanım yelpazesine sahiptir. Bu yöntemlere halk tarafından gittikçe artan oranda sahip çıkılması nedeniyle 1998'de Amerikan Ulusal Sağlık Enstitüsü tarafından araştırmalar yapmak üzere Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp için Amerikan Ulusal Sağlık Merkezi (NCCAM: The US National Institutes of Health Center for Complementary and Alternative Medicine) kurulmuştur (9,10). Bu kurumun geliştirdiği sınıflandırma sisteminin TM/CAM uygulamalarının anlaşılmasında faydalı olduğu görülmüştür. Bu sınıflamada 5 ana kategori bulunmaktadır. Olgumuz üçüncü kategoride değerlendirilmektedir (Tablo1).

Olgumuza modern tıp yöntemleri ile uygun şekilde tedavi uygulanmış ve hasta sorunsuz şekilde iyileşmiştir. Ancak hasta taburcu olurken hala domatesin iyileştirici etkisine inandığını modern anlamda tıbbi tedavi almasa dahi iyileşeceğine inandığını bildirmesi, bize bu tür geleneksel tedavilerin halk arasında ne kadar çok kabul gördüğünü göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Sağlık profesyonelleri olarak bize düşen görev hastaların uygun araçlar ile eğitimi olmasıdır. Bunun için;

1. Kitle iletişim araçlarının (televizyon, radyo ve gazete) kullanılarak hastaların bilinçlendirilmesi.
2. Hastaların sağlık sorunlarını danışabileceği güvenli web sitelerinin oluşturulması.
3. Sağlık hizmet danışmanlığının sadece ilgili devlet kurumlarınca sağlanması.
4. Modern tıp eğitimi ile geleneksel tamamlayıcı tıbbın entegrasyonu sağlayıcı yönde çalışmalar yapılabilir.

Sonuç olarak sağlık hizmeti profesyonel bir ekip gerektirmektedir. Hastaların ancak bu şekilde etkin ve kaliteli bir sağlık hizmeti alabileceği kanısındayız.

Tablo1. Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp için Amerikan Ulusal Sağlık Merkezi (NCCAM: The US National Institutes Of Health Center For Complementary and Alternative Medicine) sınıflaması.

Kategori	Açıklama	Örnekler
1 Alternatif Tıp Sistemleri (Geleneksel Tıp)	Günümüz Batı Tıbbından Bağımsız Ortaya Çıkmış, Bağımsız Teori ve Uygulama Esasları Olan Tıp Sistemleridir.	Hint Ayurveda Tıbbı, Çin Tıbbı, Geleneksel Tibet Tıbbı, Homeopati, Natüropati
2 Zihin-Beden Tıbbı	Beden- zihin arası ilişkiye yoğunlaşır. Sağlığı direkt etkileyen bilişsel, ruhsal, inançsal ve davranışsal faktörler üzerinde çalışır.	Hipnoz, Biyo geri-dönüş(Biofeedback), Meditasyon, Yoga, sanat terapisi, Nörolingüistik (NLP), Tai-Chi Chuan
3 Biyoloji Temelli Terapiler	Beslenme, bitkiler, vitaminler ve diğer doğal ürünlerin kullanımına dayanan terapilerdir. Tamamlayıcı ve alternatif tıp biyolojik temelli uygulamaları içerir.	Rejimler, bitkiler, vitaminler, içecekler, aromaterapi
4 Biyolojik ve Beden Temelli Terapiler	Manipulatif ve beden temelli uygulamalardır. Kemik-eklem-yumuşak doku-dolaşım ve lenfatik sistem gibi önemli sistemler üzerinde çalışır. Osteopati ve Kayropraksi geleneksel tıp sistemlerinden türetilmiştir.	Osteopati, Kayropraktik, Kraniosakral Terapi, Masaj, Hamam Masajı, Manuel Terapi
5 Enerji Terapileri	Bedenin doğal enerji alanlarıyla çalışan iki tür enerji terapisi vardır: Biyoelektromagnetik ve biyoalan enerji terapileri. Biyoelektromagnetik olan terapiler bilimsel olarak ispat edilmişse de biyoalan enerji terapileri henüz bilimsel olarak ispat edilememiştir.	a. Biyoelektromagnetik Terapiler: Miknatıslar, Değişken ve Doğrudan Akımlar b. Bioalanlar: Akupunktur, Bioenerji, Çakra terapisi, Refleksoloji, Reiki, Shiatsu, Tai Chi, Qi Gong, Aile Dizimi

KAYNAKLAR

- Dorai AA.Wound care with traditional, complementary and alternative medicine. Indian J Plas Surg. 2012;45(2):418-424
- Karaoz B.First-aid home treatment of burns among children and some implications at Milas, Turkey. J Emergency Nurs. 2010; 36(2):111-114.
- Çevik Ö, Oba R, Çağlar M, Çetinel Ş, Kaya OTC, Şener E et al.Lycopene inhibits caspase-3 activity and reduce oxidative organ damage in rat model of thermal injury. Burns 2012;38:861-871.
- Shupp JW, Nasapzadeh TJ, Rosenthal DS, Jordan MH, Fidler P, Jeng JC.A review of the local pathophysiological bases of burn wound progression.J Burn Care Res. 2010;31(6):849-73.
- Kumar P, Kumar A . Effect of lycopene and epigallocatechin-3-gallate against 3-nitropropionic acid induced cognitive dysfunction and glutathione depletion in rat: a novel nitric oxide mechanism. Food Chem Toxicol. 2009; 47(10): 2522–2530
- Mordente A, Guantario B, Meucci E, Silvestrini A, Lombardi E, Martorana GE et al.,Lycopene and cardiovascular diseases: an update,Curr Med Chem. 2011;18(8): 1146–1163
- Mein JR, Lian F, Wang XD, Biological activity of lycopene metabolites: implication for cancer prevention. Nutr Rev. 2008;66(12): 667–683

TAF Preventive Medicine Bulletin, 2014:13(1)

8. Wang Y, Ausman LM, Greenberg AS, Russell RM, Wang XD. Dietary lycopene and tomato extract supplementations inhibit nonalcoholic steatohepatitis-promoted hepatocarcinogenesis in rats. *Int J Cancer*. 2010;126(8):1788–1796
9. Institute on Medicine of the National Academies; Committee on the Use of Complementary and Alternative Medicine by the American Public. Complementary and Alternative Medicine in the United States. The National Academic Press: Washington, DC; 2005.
10. National Institutes of Health (NIH) National Center for Complementary and Alternative Medicine. <http://nccam.nih.gov/health/whatiscam/>